

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 268/08-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 18. septembra 2008 predbežne prerokoval sťažnosť H. M., L., J. J., U., Mgr. P. J., P., a I. J., P., zastúpených advokátkou JUDr. D. Š., B. B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 8Co 239/2006 a jeho rozsudkom z 21. februára 2008 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť H. M., J. J., Mgr. P. J., a I. J. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. mája 2008 doručená sťažnosť H. M., L., J. J., U., Mgr. P. J., P., a I. J., P. (ďalej len „sťažovatelia“), zastúpených advokátkou JUDr. D. Š., B. B., ktorou namietali porušenie svojho základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) v konaní

vedenom pod sp. zn. 8Co 239/2006 a jeho rozsudkom z 21. februára 2008 (ďalej len „rozsudok z 21. februára 2008“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 16C/156/2004 sa sťažovatelia žalobou podanou 30. decembra 2003 domáhali proti žalovaným „v I. rade Slovenská republika - Ministerstvo vnútra SR..., v II. rade Slovenská republika – Ministerstvo financií SR..., v III. rade Slovenská republika – Národná banka Slovenska...“ náhrady škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátnych orgánov „podľa § 18 Zákona č. 58/1969 Zb.“ v súvislosti so zmluvami o pôžičke a zmluvami o tichom spoločenstve uzavretými sťažovateľmi so spoločnosťou H. S. o. c. p., a. s.

Okresný súd vo veci rozhodol rozsudkom č. k. 16C/156/2004-145 zo 6. apríla 2006 (ďalej len „rozsudok zo 6. apríla 2006“), ktorým žalobu sťažovateľov zamietol. Proti tomuto rozsudku podali sťažovatelia odvolanie. Krajský súd v odvolacom konaní rozsudkom z 21. februára 2008 potvrdil rozsudok okresného súdu zo 6. apríla 2006. Rozsudok okresného súdu zo 6. apríla 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu z 21. februára 2008 nadobudol právoplatnosť 31. marca 2008.

Sťažovatelia poukázali na dôvody rozsudku okresného súdu zo 6. apríla 2006, s ktorými sa krajský súd v plnom rozsahu stotožnil. Porušenie označeného základného práva videli sťažovatelia v nesprávnych právnych záveroch krajského súdu, ktorý sa podľa nich nesprávne stotožnil so závermi okresného súdu o nesplnení zákonných predpokladov na vznik zodpovednosti odporcov na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom orgánu štátu.

V sťažnosti sťažovatelia požadovali, aby ústavný súd rozhodol, že postupom a rozhodnutím krajského súdu bolo porušené ich základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, navrhli ústavnému súdu zrušiť rozsudok krajského súdu z 21. februára 2008, vec mu vrátiť na ďalšie konanie a priznať sťažovateľom primerané zadost'učinenie a úhradu trov konania.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh prerokuje bez prítomnosti sťažovateľa a zisťuje, či sťažnosť spĺňa zákonom predpísané náležitosti a či nie sú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy zjavne neopodstatnené alebo podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu možno o zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) hovoriť vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú. Za zjavne neopodstatnenú možno

považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, IV. ÚS 16/04, I. ÚS 27/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, I. ÚS 25/05, I. ÚS 74/05, IV. ÚS 55/05, I. ÚS 158/05, I. ÚS 213/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 citovaného zákona.

Sťažovatelia v petite svojej sťažnosti namietali porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovatelia namietali porušenie označeného základného práva postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8Co 239/2006 a jeho rozsudkom z 21. februára 2008, ktorým bol v odvolacom konaní v celom rozsahu potvrdený rozsudok okresného súdu zo 6. apríla 2006, ktorým žalobu sťažovateľov zamietol.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že predmetom posudzovaného súdneho konania je sťažovateľmi uplatnený nárok na náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom štátnych orgánov.

Podľa sťažovateľov krajský súd svojím postupom a rozhodnutím nesprávne vyhodnotil skutkový stav a učinil nesprávne právne závery, keď konštatoval, že nedošlo k naplneniu zákonných predpokladov na vznik zodpovednosti žalovaných štátnych orgánov za škodu, ktorá mala vzniknúť sťažovateľom nevrátením finančných prostriedkov od

podnikateľských subjektov, ktorým tieto prostriedky sťažovatelia poskytli na základe uzavretých zmlúv o pôžičke a zmlúv o tichom spoločenstve.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňované a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00 mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a zároveň by malo za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd po oboznámení sa s obsahom rozsudku krajského súdu z 21. februára 2008 uvádza, že krajský súd sa vysporiadal so všetkými námietkami sťažovateľov uvedenými v ich odvolaní. Rozhodnutie krajského súdu nie je podľa názoru ústavného súdu arbitrárne. Nevyhovenie odvolacím dôvodom, a ani vyslovenie iného právneho názoru, s ktorým sa sťažovatelia nestotožňujú, nemožno považovať za odmietnutie spravodlivosti a nemôže viesť k záveru o porušení práva na súdnu ochranu podľa označeného článku ústavy (m. m. IV. ÚS 189/07).

Krajský súd svoje závery v rozsudku z 21. februára 2008 relevantne zdôvodnil, keď uviedol:

„Odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvého stupňa, že v prejednávanej veci sa nepreukázal nesprávny úradný postup štátu (orgánov štátu), ako jednej z podmienok zodpovednosti za škodu podľa citovaného ustanovenia § 18 zákona č. 58/1969 Zb., spočívajúci v jeho nečinnosti ohľadne dozoru a dohľadu, ktorý vykonával či vykonáva nad činnosťou investičných spoločností, investičných fondov, správcovských spoločností prostredníctvom Ministerstva financií a Úradu pre finančný trh, ktorú činnosť mohli vykonávať len tieto spoločnosti v súlade s príslušnými zákonmi. Keďže v prípade B. M. G I. s. r. o. a H. S. o. c. p., a. s., sa nejednalo o investičné spoločnosti alebo investičné fondy, zriadené na základe ust. § 2, 3, zák. č. 248/1992 Zb. a nejednalo sa ani o správcovské spoločnosti zriadené podľa ust. zák. č. 385/1999 Z. z., nemalo Ministerstvo financií, Ministerstvo vnútra, resp. Úrad pre finančný trh (Národná banka Slovenska, na ktorú po zrušení Úradu pre finančný trh prešla jeho pôsobnosť) a ani iný orgán štátu, v zmysle platnej právnej úpravy právo zakázať B. M. G I. s. r. o. a H. S. o. c. p., a. s., uzatvárať zmluvy o tichom spoločenstve, resp. zmluvy o pôžičke. Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že navrhovatelia slobodne, z vlastnej vôle v rámci zmluvnej autonómie vstúpili do záväzkového vzťahu s obchodnými spoločnosťami, s ktorými uzavreli zmluvy neodporujúce zákonným ustanoveniam Obchodného zákonníka (ktorej právny režim sa riadil ust. § 673 a nasl. Obchodného zákonníka) a museli si byť vedomí i toho, že obsahom takéhoto záväzkového vzťahu je na jednej strane záväzok tichého spoločníka poskytnúť podnikateľovi určitý vklad a podieľať sa s ním na jeho podnikaní a na druhej strane záväzok podnikateľa na vyplatenie časti zisku odvíjajúceho sa od podielu tichého spoločníka na výsledku podnikania; z tohto dôvodu boli navrhovatelia povinní znášať aj riziko z prípadného finančného neúspechu z tohto záväzku vzniknutého pri podnikaní. Štát v zásade nemá možnosť zasiahnuť do občiansko-právnych, resp. obchodno-právnych vzťahov a do zmluvnej autonómie subjektov súkromného práva, ako aj do vlastníckeho práva občanov nad rámec ochrany, zaručenej Ústavou SR. Tu platí, že štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach, v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 Ústav Slovenskej republiky). V danom prípade nebola splnená jedna z podmienok vzniku zodpovednosti za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom štátu podľa § 18

ods. 1 zákona č. 58/1969 Zb., ktorou je nesprávny úradný postup orgánu štátu a preto odporcovia za škodu podľa citovaného zákonného ustanovenia § 18 zák. č. 58/1969 Zb., nezodpovedajú. Nieje možné sa stotožniť s názorom navrhovateľov, že vloženie vlastných finančných prostriedkov (úspor) do týchto nebankových subjektov za účelom ich zhodnotenia utrpeli ujmu tým, že odporcovia dôsledne nekonali svoju povinnosť - kontrolovať dodržiavanie zákonnosti v rámci im zverených kompetencií, keďže štát je povinný sa zdržať zásahov do súkromno-právnej oblasti, t. j. do slobodného, súkromného rozhodovania sa fyzických a právnických osôb, nakoľko by im týmto konaním v rozpore s čl. 20 Ústavy Slovenskej republiky zmaril možnosť nadobudnúť majetkové hodnoty a možnosť realizovať svoje práva, uplatňovať nároky vyplývajúce im z dobrovoľne uzavretých zmlúv o tichom spoločenstve a o pôžičke (možnosť na vrátenie vkladu, úrokov a podiele na zisku).

Za vecne správny považuje odvolací súd i záver súdu prvého stupňa ohľadne nedostatku zodpovednosti odporcov v tomto konaní podľa § 415 Občianskeho zákonníka a rovnako i právny záver ohľadne vzniku škody, nakoľko porušenie prevenčnej povinnosti, nieje predpokladom zodpovednosti štátu podľa § 18 zák. č. 58/1969 Zb.“

Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené skutočnosti nedomnieva, že by v predmetnom konaní nebola zo strany krajského súdu sťažovateľom poskytnutá súdna ochrana ústavne konformným spôsobom, preto podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ich sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. septembra 2008